

El cementiri modernista de Lloret de Mar

Text > MONTSE SALA I VILA

Lloret de Mar és una població costanera coneguda arreu mercès al desenvolupament turístic. Tot i això, la seva transcendència històrica es va presentar arran de la promulgació del Decret de lliure comerç el 1778, ampliada en el segle següent, gràcies a la navegació i al comerç amb Amèrica. Va ser a la segona meitat del segle XIX i a principis del XX que Lloret va viure la primera gran transformació urbana, i que podem encara admirar, entre d'altres, en visitar el seu cementiri modernista. Inaugurat el 2 de novembre de 1901, més enllà dels seus imponents monuments funeraris, l'estudi dels seus promotors ens ofereix una perspectiva de com el llegat colonial va incidir en la configuració de la localitat.

A les darreries de l'any 1891 s'aprovà la construcció del cementiri nou, que segons la normativa era a càrrec de l'Administració local, així com el manteniment i la conservació. Un cop encarregat el projecte al mestre d'obres gironí Joaquim Artau Fàbregas, va caldre esperar al segle XX perquè fos beneït el recinte catòlic i, per tant, s'inaugurés el cementiri. La dilació va ser causada no tant per la confecció i la tramitació del projecte, com per la manca de

fons municipals, que va ser el motiu principal de demorança en l'execució. El disseny es va adaptar a la geografia del terreny. Situat sobre un turó, se'n va aprofitar el desnivell per delimitar el cementiri civil i de no batejats en una ala inferior, que donava més relleu al recin-

te catòlic. En aquest es van planificar espais per a panteons i tres tipus d'hipogeu, a més de nínxols. La configuració del cementiri catòlic es va planejar com el disseny urbanístic d'una ciutat i la posició social també es va traslladar al cementiri.

Inaugurat el novembre de 1901, més enllà dels seus imponents monuments funeraris, l'estudi dels seus promotors ens ofereix una perspectiva de com el llegat colonial va incidir en la configuració de la localitat

>> Panteó Esqueu, propietat de Gràcia Esqueu Surís, al cementiri modernista de Lloret.
(Foto: MONTSE SALA, 2024)

>> Conjunt de panteons i hipogeus modernistes de diversos autors al cementiri de Lloret.
(Foto: MONTSE SALA)

>> Avinguda central amb un bell repertori de tombes. (Foto: ROSA M. GIL)

Les famílies benestants lloretenques ben aviat es van implicar en el projecte, i dos anys abans que s'inaugurés i en pocs mesos ja van adquirir alguns dels solars per a panteons i tots els solars per a hipogeus del passeig central. A l'any següent de la seva inauguració començaren les obres de tres panteons, els projectats per Josep Puig i Cadafalch, Antoni M. Gallissà i Soqué i Vicenç Artigas i Albertí. En els anys següents van prendre forma els projectats per Bonaventura Conill i Montobbio, Ramon Ruidor i Capella, Joan J. Roig i l'escultor Ismael Smith i Mari. Igualment destaquen altres tombes construïdes per tallers especialitzats en la producció d'art funerari seriat, de bella factura encara que no tinguin el segell personal dels altres.

Els vincles familiars amb Lloret dels arquitectes Vicenç Artigas i Bonaventura Conill van fer que hi dissenyessin diferents monuments. El primer, cosí de Rosa Albà Albertí i després d'haver projectat el panteó del marit d'aquesta, va dissenyar diferents hipogeus en anys posteriors. En el cas de Bonaventura Conill, molts dels seus projectes foren per a coneguts seus.

Entre els propietaris cal posar en relleu el paper de les dones. Elles, solteres o vídues, la majoria dones benestants mercès al llegat familiar generat amb el comerç a les Antilles, van contribuir d'una manera notable en la configuració del cementiri. Ho feren per decisió pròpia i per homenatjar la família, ja que preservar-la i tenir-ne cura era la principal funció de la dona en aquell moment.

Les històries de vida dels promotors indiquen com la relació amb Ultramar va donar lloc al desenvolupament d'un grup social benestant emergent fruit de la vinculació amb la marina mercant, el comerç colonial i el manteniment de negocis a Cuba i Puerto Rico al llarg del segle XIX, on les xarxes familiars i també les dones van tenir un paper molt destacat. En aquestes famílies hi ha una voluntat de deixar la seva memòria en la construcció dels monuments singulars del cementiri de Lloret, que avui dia són la mostra que perviu d'aquell moment. El rescat del llegat i la reconstrucció de la història d'aquest grup social es fa possible seguint la seva empremta al cementiri. Més enllà de la figura dels indians, el capital colonial en la seva amplitud i diversitat va canviar la configuració del poble, i va permetre que avui gaudim d'aquest indret excepcional.